

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ : ศึกษากรณี ชมรมผู้สูงอายุในเครือข่ายของสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุ การใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ และศึกษาความต้องการส่งเสริมภูมิปัญญาผู้สูงอายุของชมรมผู้สูงอายุในเครือข่ายของสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร โดยการค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือวารสาร บทความ เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ และสืบค้นจากแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และศึกษาทางภาคสนามโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ซ้ำจากกลุ่มประชากรที่จะทดสอบจริง จำนวน 30 ชุด และนำมาปรับปรุงข้อคำถามบางส่วนอีกครั้งหนึ่ง เมื่อดำเนินการปรับปรุงเสร็จสิ้นแล้วจึงนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 45 ชมรมๆ ละ 5 คน และกำหนดผู้ตอบแบบสอบถามคือ ประธาน กรรมการ และสมาชิกชมรม รวมทั้งสิ้น 225 คน สามารถเก็บข้อมูลได้เป็นจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 94.66

หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสังคมศาสตร์ SPSS ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความสัมพันธ์ทางสถิติ t-test และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบมากกว่าสองตัวแปร (One Way ANOVA) หรือค่าสถิติ F-test โดยเสนอผลการศึกษาในรูปของตารางประกอบคำบรรยายและการวิเคราะห์ผลการศึกษสามารถสรุปได้ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุซึ่งเป็นประธาน กรรมการ และสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุในเครือข่ายของสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนเกษียณหรือก่อนเข้าเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ อาชีพปัจจุบัน รายได้ปัจจุบัน และตำแหน่งหน้าที่ในชมรมผู้สูงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย อายุโดยเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 64-69 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา อาชีพก่อนเกษียณอายุส่วนใหญ่รับราชการ รองลงมาค้าขายและธุรกิจส่วนตัว และในปัจจุบันพบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่เป็นแม่บ้านหรือผู้ดูแลบ้าน โดยมีรายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 15,000 บาท ตำแหน่งหน้าที่ในชมรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นกรรมการ รองลงมาเป็นประธานชมรม

ลักษณะสาขาภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ

ลักษณะสาขาภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ หมายถึง ความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญของผู้สูงอายุในสาขาต่างๆ ซึ่งได้แก่ ความรู้สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม สาขาการแพทย์แผนไทย สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน สาขาสวัสดิการ สาขาศิลปกรรม สาขาการจัดการองค์การ สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาศาสนาและประเพณี โดยผลการศึกษาภาพรวมปรากฏดังนี้

ลักษณะสาขาภูมิปัญญาผู้สูงอายุนั้นมีในระดับมาก ได้แก่ ลักษณะภูมิปัญญาศาสนาและประเพณี และสาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมาในระดับปานกลาง ได้แก่ สาขาศิลปกรรม สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม และสาขาเกษตรกรรม และมีในระดับน้อย ได้แก่ สาขาการแพทย์แผนไทย สาขาสวัสดิการ สาขาภาษาและวรรณกรรม สาขาการจัดการองค์การ และสาขากองทุนและธุรกิจชุมชน ปรากฏรายละเอียดลักษณะสาขาภูมิปัญญา ดังนี้

1. สาขาศาสนาและประเพณี เช่น พิธีกรรมบวชนาค การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การทำบุญเข้าพรรษา การทำบุญออกพรรษา การฟังเทศน์มหาชาติ การจัดงานศพ
2. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การบำบัดน้ำเสียโดยใช้น้ำหมักชีวภาพ การคัดแยกขยะ การทำปุ๋ยจากวัชพืชที่มีอยู่ในชุมชน

3. สาขาศิลปกรรม เช่น การรำไทย ศิลปะมวยไทย การรำกลองยาว การร้องลิเก ลำตัด การวาดรูปฝาผนัง การปั้น แกะสลัก การหล่อพระพุทธรูป สลักลวดลาย

4. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น งานทอผ้าพื้นเมือง ผ้ามัดหมี่ งานจักสานตะกร้า การทำเหล้าสาโท การทำดอกไม้ประดิษฐ์ดินหอม ดอกไม้ใยบัว จักสานทองเหลือง

5. สาขาเกษตรกรรม เช่น การเพาะและขยายพันธุ์ไม้ การปลูกพืชปลอดสารพิษ การทำเกษตรอินทรีย์ด้วยปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำสารสกัดจากสมุนไพรฉีดป้องกันแมลงศัตรูพืช การทำนา และการลงแขกเกี่ยวข้าว

6. สาขาการแพทย์แผนไทย เช่น การทำยาสมุนไพร การทำนํ้าทานตะวัน การนวดแผนโบราณ การดูแลและรักษาสุขภาพแผนโบราณไทย การเป็นหมอครอบครัวโรค หมอตำแย

7. สาขาสวัสดิการ เช่น การตั้งกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ การตั้งกองทุนสวัสดิการ วิทยายาบาล

8. สาขาภาษาและวรรณกรรม เช่น การใช้ภาษาของแต่ละภาค การเล่านิทาน สุภาษิต คำผญา จารีตโบราณ เพลงภาษาท้องถิ่น ภาพยนตร์ กลอน การเขียนหนังสือ เพลงกล่อมเด็ก เพลงพื้นบ้าน ดนตรีไทย

9. สาขาการจัดการองค์กร เช่น การบริหารงานกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์

10. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน การส่งเสริมการตลาด

วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ

วิธีการหรือเทคนิคการถ่ายทอดภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ หมายถึง รูปแบบหรือเทคนิคต่างๆ ที่ผู้สูงอายุใช้ในการถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังได้รับรู้ ด้วยลักษณะต่างๆ ได้แก่ การบอกเล่า เรื่องราว การสอดแทรกในรูปแบบความบันเทิง ถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร การสาธิตหรือปฏิบัติจริง และการปฏิบัติจริงที่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาด้วยวิธีการบอกเล่าเรื่องราวผ่านทางพิธีกรรมทางศาสนาประเพณี วัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาเป็นการถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติจริงสามารถนำไปประกอบอาชีพ เช่น การเย็บเสื้อผ้าแบบไทย

การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การร้อยมาลัยเพื่อประดับในพิธีกรรมต่างๆ ส่วนการถ่ายทอดด้วยการสอดแทรกในรูปความบันเทิง และการถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษรมีค่อนข้างน้อย

การใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ

การใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ หมายถึง การใช้ความรู้ ความชำนาญ และทักษะของผู้สูงอายุ เพื่อการบริหารงานในชมรมผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุใช้ความรู้ในการดำเนินกิจกรรมของชมรมด้านต่างๆ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมของชมรม และด้านการสร้างความสัมพันธ์เครือข่าย ผลการศึกษาดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ผู้สูงอายุได้นำความรู้มาใช้ในการประสานงาน/ ประชาสัมพันธ์ของชมรมมากที่สุด เช่น การกระจายข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ การขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามวันสำคัญ เป็นต้น รองลงมาเป็นการนำความรู้มาใช้ในการกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจ ให้ความเคารพ มีแนวทางในการดำเนินการและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของชมรม เช่น กำหนดการประชุม กำหนดวันทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น ส่วนในด้านการจัดทำบัญชี การระดมทุน งานสารบรรณ และการให้คำแนะนำปรึกษา ผู้สูงอายุได้นำความรู้มาใช้ค่อนข้างน้อย

2. ด้านจัดกิจกรรมของชมรม พบว่า ผู้สูงอายุได้ใช้ความรู้เพื่อจัดกิจกรรมตามประเพณี/ วันสำคัญทางศาสนามากที่สุด รองลงมา เป็นการนำความรู้เพื่อจัดกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพ การพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมความรู้ทั่วไป ในส่วนของการใช้ความรู้เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ส่งเสริมรายได้ และกิจกรรมทัศนศึกษา พบว่ามีน้อยค่อนข้างน้อย

3. ด้านการสร้างความสัมพันธ์เครือข่าย พบว่า ผู้สูงอายุได้ใช้ความรู้เพื่อประสานงานกับองค์กรต่างๆ ในชุมชนเพื่อขอรับการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์/วิทยากร มากที่สุด รองลงมาเป็นการใช้ความรู้เพื่อการเยี่ยมเยียนระหว่างชมรม และการเข้าร่วมกับองค์กรต่างๆ เพื่อเป็นวิทยากรบรรยายให้กับองค์กรต่างๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย

ความต้องการส่งเสริมภูมิปัญญาผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

ความต้องการส่งเสริมภูมิปัญญาผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการองค์ความรู้ ระบบการเรียนรู้การผลิตเพื่อเพิ่มคุณค่าภูมิปัญญา และการส่งเสริมศักยภาพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุ ผลการศึกษา ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการองค์ความรู้ โดยภาพรวมพบว่า ชมรมผู้สูงอายุมีความต้องการให้ชมรมผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรม ต้องการให้มีการสำรวจผู้สูงอายุที่มีความรู้เพื่อส่งเสริมให้เป็นภูมิปัญญาของชมรม ต้องการให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาต่อไป ต้องการส่งเสริมกลุ่มผู้สูงอายุให้มีการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาผ่านการเรียนการสอนในสถานศึกษาของชุมชน ต้องการให้มีการฟื้นฟูความรู้ภูมิปัญญาผู้สูงอายุเพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ประจำในชุมชนและชมรม และต้องการให้ชุมชน สถาบันทางศาสนาและสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมจารีตประเพณีของชุมชน อยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดความต้องการดังนี้

ต้องการให้ชมรมผู้สูงอายุ เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรม ร้อยละ 42.3 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 39.9 ในระดับมาก ร้อยละ 14.1 ในระดับปานกลาง และร้อยละ 3.8 ในระดับที่น้อยที่สุด

ต้องการให้มีการสำรวจผู้สูงอายุที่มีความรู้เพื่อส่งเสริมให้เป็นภูมิปัญญาของชมรม ร้อยละ 38.0 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 43.7 ในระดับมาก ร้อยละ 16.4 ในระดับปานกลาง และร้อยละ 1.9 ในระดับน้อยที่สุด

ต้องการให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาต่อไป ร้อยละ 38.0 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 45.5 ในระดับมาก ร้อยละ 13.6 ในระดับปานกลาง และร้อยละ 2.8 ในระดับน้อยที่สุด

ต้องการส่งเสริมกลุ่มผู้สูงอายุให้มีการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาผ่านการเรียนการสอนในสถานศึกษาของชุมชน ร้อยละ 29.6 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 46.9 ในระดับมาก ร้อยละ 20.7 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 0.5 ในระดับน้อย และ ร้อยละ 2.3 ในระดับน้อยที่สุด

ต้องการให้ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรม จารีตประเพณีของชุมชน ร้อยละ 41.3 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 42.3 ในระดับมาก ร้อยละ 12.7 ในระดับปานกลาง และร้อยละ 3.8 ในระดับน้อยที่สุด

2. ด้านระบบการเรียนรู้การผลิตเพื่อเพิ่มคุณค่าของภูมิปัญญา โดยภาพรวมพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาที่สามารถนำไปผลิตสินค้าเพื่อสร้างรายได้ ต้องการให้สนับสนุนด้านวิชาการเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และยกระดับภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ต้องการให้มีการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่หลากหลายให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มบุคคลทั่วไปในชุมชนเพื่อการส่งเสริมรายได้ อยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดความต้องการดังนี้

ต้องการให้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาที่สามารถนำไปผลิตสินค้าเพื่อสร้างรายได้ ร้อยละ 39.0 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 24.4 ในระดับมาก ร้อยละ 27.2 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 3.8 ในระดับน้อย และร้อยละ 5.6 ในระดับน้อยที่สุด

ต้องการให้สนับสนุนด้านวิชาการเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์และยกระดับภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ร้อยละ 29.6 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 40.8 ในระดับมาก ร้อยละ 24.4 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 1.9 ในระดับน้อย และร้อยละ 3.3 ในระดับน้อยที่สุด

ต้องการให้มีการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่หลากหลายให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มบุคคลทั่วไปในชุมชนเพื่อการส่งเสริมรายได้ ร้อยละ 39.4 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 41.8 ในระดับมาก ร้อยละ 13.1 ในระดับปานกลาง และร้อยละ 2.8 ในระดับน้อยที่สุด

3. ด้านการส่งเสริมศักยภาพและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้ชมรมผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญา ต้องการให้มีการสนับสนุนการจัดเวทีให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ ได้แสดงความสามารถ ต้องการสนับสนุนการจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะผู้สูงอายุให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้ ต้องการสนับสนุนการจัดนิทรรศการภูมิปัญญาผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดความต้องการดังนี้

ต้องการให้ชมรมผู้สูงอายุ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการทำกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญา ร้อยละ 38.0 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 42.7 ในระดับมาก ร้อยละ 17.8 ในระดับปานกลาง และร้อยละ 1.4 ในระดับน้อยที่สุด

ต้องการให้มีการสนับสนุนการจัดเวทีให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ ได้แสดงความสามารถ ร้อยละ 32.9 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 43.7 ในระดับมาก ร้อยละ 21.1 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 0.9 ในระดับน้อย และร้อยละ 1.4 ในระดับน้อยที่สุด

ต้องการสนับสนุนการจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะผู้สูงอายุให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้ ร้อยละ 23.9 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 42.3 ในระดับมาก ร้อยละ 26.8 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 4.7 ในระดับน้อย และร้อยละ 2.3 ในระดับน้อยที่สุด

ต้องการสนับสนุนการจัดนิทรรศการภูมิปัญญาผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 25.8 ในระดับมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 43.7 ในระดับมาก ร้อยละ 21.6 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 5.6 ในระดับน้อย และร้อยละ 3.3 ในระดับน้อยที่สุด

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่า ไคสแควร์ (Chi-Square Tests) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับลักษณะภูมิปัญญาในสาขาต่างๆ วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา และลักษณะการใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

เพศ และอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < 0.05$) กับลักษณะภูมิปัญญา วิธีการถ่ายทอด และการใช้ภูมิปัญญา

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < 0.05$) กับลักษณะภูมิปัญญาผู้สูงอายุ วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา และการใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ

อาชีพก่อนเกษียณอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิปัญญา แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < 0.05$) กับวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา และลักษณะการใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ

รายได้ปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิปัญญา และลักษณะการใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < 0.05$) กับวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา

ตำแหน่งหน้าที่ในชมรม ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ แต่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($P < 0.05$) กับลักษณะภูมิปัญญา และวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา

ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การใช้ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ” ศึกษากรณี : ชมรมผู้สูงอายุในเครือข่ายสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ผู้ศึกษาขอเสนอแนะดังนี้

ระดับนโยบาย

1. ชมรมผู้สูงอายุ ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าและโอกาสในการพัฒนาตนเองของผู้สูงอายุ ให้เป็นผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ
2. ชมรมผู้สูงอายุ ควรกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างโอกาสเข้าไปสังสรรค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม
3. ชมรมผู้สูงอายุ ควรกำหนดนโยบายเพื่อการส่งเสริมภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เพื่อให้ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ทั้งทางด้านวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ให้คงอยู่และสืบสานสู่คนรุ่นใหม่ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป

ระดับปฏิบัติ

1. ชมรมผู้สูงอายุ ควรปรับปรุงสถานที่และสภาพแวดล้อม ให้มีความเหมาะสมเพื่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรม
2. ชมรมผู้สูงอายุ ควรมีการจัดฝึกอบรมด้านการประกอบอาชีพในระดับ OTOP เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การทำยาหม่องสมุนไพร เพื่อเป็นการเสริมรายได้ให้กับผู้สูงอายุ
3. ชมรมผู้สูงอายุ ควรจัดอบรมให้ผู้สูงอายุสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ทันตามยุคปัจจุบัน

4. ชมรมผู้สูงอายุ ควรจัดเวทีให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ประสบการณ์ ได้แสดงความสามารถและแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นการถ่ายทอดและเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุให้กับคนรุ่นหลัง

5. ชมรมผู้สูงอายุ ควรส่งเสริมภูมิปัญญาผู้สูงอายุ ให้สามารถถ่ายทอดและเผยแพร่โดยผ่านการเรียนการสอนในสถานศึกษาของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบว่า ผู้สูงอายุของชมรมผู้สูงอายุในเครือข่ายสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ในเขตกรุงเทพมหานคร ยังมีลักษณะภูมิปัญญาปัญญาในสาขาต่างๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนด และยังมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับคนรุ่นหลังได้รับรู้และสืบทอดต่อไป ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับชมรมผู้สูงอายุในส่วนภูมิภาคแล้ว อาจจะมีลักษณะภูมิปัญญาที่นอกเหนือจากเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งวิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ส่วนภูมิภาค เพื่อหาลักษณะภูมิปัญญา การใช้ภูมิปัญญา และแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ของชมรมผู้สูงอายุในส่วนภูมิภาคต่อไป